

Podmorničko ratovanje.

BERLIN, 18. Podmornica, na kojoj zapovijeda kapetan poručnik Grunert, potopila je na zapadnoj obali Engleske pet oružanih kratkih parobroda od ukupnih 20.000 tona.

Izveštaj turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 21. Glavni stan, 20. maja 1918.

Fronta u Palestini:

Vlada uopće mir. Ustanici potučeni dana 17. o. m. kod Carduna, pretrpješe tamo težak poraz; a naše ruke pade mnogo oružja i municije.

Na ostaloj fronti ništa važno.

Boljševici zauzeli Baku.

CARIGRAD, 18. Agencija Mili javlja iz Batuma: Prema zadnjim vijestima boljševici u okolici Baku-a dobiše pojačanja iz Turkestan i Astrakana te s njima udariše na muslimane, koji unatoč svome junačkom otporu, a zbog nestašice obrambenih sredstava, izgubiše Baku. *)

Boljševici napadaju žestoko dalje.

*) Ne Batuma, kako je kazano u našem zadnjem subotnjem telegramu.

Baku (115.000 st.) glavni grad istoimene gubernije i najznačajniji trgovački grad na Kaspijskom jezeru diže se amfiteatralno nad zalom morskim. Grad je procvao poradi nedalekih obilnih izvora nafte i poradi trgovine rižom i sušenim voćem. U gornjem je gradu opasana iz 16. stoljeća zidom tvrđava, u kojoj je palača kanova i dvije mošee. Nedaleko od tvrđave je 45 met. visoki Kis Kale (dievvojački toranj). U okolici, koja se poradi bujnoga cvijeća zove trasijski kraj, goji se mnogo safiran. Istočno od grada je najveće podzemno naftno izvor na poluotoku Apseronu. Tu se na 736 zdenaca izvodi iz zemlje na godinu 386 milijuna puda sirove nafte, od koje se čišćenjem i pripremanjem dobiva petrolej.

Izveštaji bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 20. Glavni stan, 18. maja 1918.

Zapadno od Ohridskog jezera, kod Bitolja i na Dobropolju bila je obostrana artiljerijska vatrena neko vrijeme življa. U okolici Moglene protjerasmo vatrom neprijateljske izvidničke čete. Zapadno od Vardara pojača se obostrana djelatnost vatrom.

SOFIJA, 21. Glavni stan, 20. maja 1918.

S oba strane Ohridskog jezera poraste žestina obostrane artiljerijske vatre. Sjeverno od Bitolja naši pješački odjeljci prodriješe u neprijateljske opkope, iz kojih odnijehše raznog ratnog alata. Istočno od Dobropolja bjehu protjerani vatrom neprijateljski jurišni odjeljci, koji su nastojali da se primiču našim pozicijama.

Istočno od Vardara patrolski okršaji, za kojih zarobismo nekoliko Engleza.

Mir s Rumunjskom.

Željezničke konvencije izmiegju Austrije-Ugarske i Rumunjske.

BEČ, 18. Danas bjehu objavljene dvije željezničke konvencije izmiegju Austrije i Rumunjske, odnosno izmiegju Ugarske i Rumunjske, k austro-ugarskom dodatnom ugovoru dana 7. maja; objavljen je ratni ugovor sklopljen izmiegju Austrije Ugarske i Rumunjske o zakupu škara u Turn Severinu, po kojemu se, uz daću radi priznanja od 1.000 leja godišnjih, davaju Rumunjskoj u zakup za 30 godina spomenuti škari.

Prisajedinjenje Besarabije Rumunjskoj i Ukrajini.

KIJEV, 18. Jučer je omo stigla nota rumunjskog ministarstva spoljašnjih posala u kojoj se učtivo ali odlučno odbija prigovor ukrajinske središnje rade od 13. marca protiv prisajedinjenja Besarabije Rumunjskoj.

General Grigorescu o rumunjskom miru.

BUKUREŠT, 20. Za sobeta što je zapovjednik prve rumunjske armije, general Grigorescu, priredio u počast ministru predsjedniku Marghilomanu u Jassuju, general izreče svoje uvjerenje, da je Marghiloman dobio najbolji mir što se u postojećim prilikama mogao dobiti. To je jedan od najvećih diplomatskih uspjeha, koji opravdava nadu, da će Marghiloman sada voditi zemlju pravim putem.

U svom odgovoru Marghiloman naglasi, kako je vojska nepravilna stupila u boj na apsurdno dugoj fronti od 400 kilometara. Ipak ona je svoju dužnost izvršila. Dodsjećajući na stečnje Besarabije, Marghiloman ističe, da se ova zemlja nije stekla u Kičinevu već na pregovorima o miru u Bukureštu. Na kraju reče, da bez pomoći Austrije Ugarske i Njemačke, ne bi Rumunjska danas bila bogatija za tri milijuna duša i 45.000 četvornih kilometara.

U Ukrajini.

Grof Forgach u Kijevu.

BEČ, 18. Doklasi grof Forgach kreće sutra u Kijev da preuzme vlogjenje tamošnjeg austro-ugarskog zastupništva.

Upravljaj ministarstva spoljašnjih posala u Ukrajini.

KIJEV, 21. Socijalni federalist Dorošenko imenovan je za upravljača ministarstva spoljašnjih posala.

Bivši ruski Car pod optužbom.

DETROGRAD, 21. «Naše Slovo» javlja iz Moskve: Boljševička komisija odabrana je, pod predsjedništvom Krilenka, kao sudski dvor, koji ima da sudi o nekadašnjem caru. Car se okrivljuje, da je prouzročio državni prevrat kojim se imao da preinači zakon o izborima u domu, da je nezakonito upotrebljavao javni novac, i drugo. Odseljena je u Tobolsk jedna eskorta letoških strijelaca, da ga dovede u Moskvu.

Suverenska moć u Finskoj.

STOCKHOLM, 20. Do jednog telegrama iz Helsingfors lista «Svenska Dagbladet», finski senat namjerava predložiti saboru, da se predsjedniku senata povjeri suverenska moć. Tim izgleda, da je plan, da se Finska pretvori u monarhiju, za sad odgojena.

Nemiri u Irskoj.

LONDON, 19. (Reuter). Prema zadnjim vijestima uapšeno je u Dublinu od prilike stotinu osoba.

LONDON, 20. Lord namjesnik u Irskoj izdao je proglas, u kojemu podsjeća na to, kako su se neki državljani u Irskoj urotili i stupili u izdajnički dodir sa njemačkim carstvom. Stoga da treba preduzeti energičnih mjera da se osujeti njemačka urota. Dužnost je svakog vjernog podanika da u svakom pravcu podupre vladu u Irskoj, kako će se ugušiti urota izdajničkih njemačkih nastojanja. Svi vjerni Irči, kraljevi podanici, pozivlju se da ne idu na ruku uroti te da prinose svoj dio krepkom nastavljanju rata. Na kraju navješćuju se dalje mjere, da se postigne dobrovoljno stupanje u vojsku. Drži se, da će se skoro uapšiti vjerovatni vođa njemačke urote.

Novine javljaju da je bio uapšen grof Plunkelt, vođa sinfeinovaca.

Aprovizacija pred javnost.

U broju 28 «Narodnoga Lista» od 16. maja 1918 a pod naslovom «Prehrana Dalmacije» poziva se namjesništvo, da se izjavi, tko je traktirao ugovor sa ugar. hrvat. parobr. društvom, tko ga je zaključio i zašto ga je proti volji Savezu nametnuo. — Na ovo odgovaramo u kratko ovo:

Kada je godine 1915 buknuo rat s Italijom, nastala je velika pogibelj, da se hrana, što je bila odredjena za prehranu Dalmacije, ne bude mogla prevoziti morskim putem, jer su se parobrodarska društva ustručavala da izlože svoje parobrode da budu uništeni, a od privatnih parobroda prevozio je roba, koliko nam je poznato, jedino parobrod kapetana Darića. Na prevoz cijele živeži za Dalmaciju željeznicom preko Hrvatske i Bosne do Prijedora u Knin, nije se moglo računati, jer je falilo za to potrebitih vagona, a uz to bi bilo silnih poteškoća radi višekratnoga prekrcavanja robe zbog različitosti u širini tračnica.

Da se spriječi katastrofa, da pučanstvo Dalmacije uza svu onda obilno raspoloživu hranu bude gladovalo, jer se roba ne bi mogla dovesti, namjesništvo je uputilo pregovore sa ugar. hrvat. parobrodarskim društvom na Rijeci, te ga je skloplio, da se je izjavilo spremnim, da će uspostaviti bar jednu redovitu prugu na sedmicu sa jednim parobrodom, ako se pristane na neke njegove uvjete.

C. k. ministarstvo unutrašnjih posala, koje je uvidilo kritičnost položaja Dalmacije, kada bi zapao redoviti dovoz hrane morem, ovlastilo je odlukom 14. juna 1915 br. 28585 namjesništvo, da sklopi sa ugar. hrvat. parobrod. društvom ugovor i tako je u srpnju 1915 bio sklopljen i izmjenično potpisan ugovor izmiegju c. k. namjesništva i spomenutoga parobrodarskoga društva.

Do ovome se je ugovoru ugar. Hrvat. parobrodarsko društvo obvezalo, da će uvesti jednu sedmičnu prugu izmiegju Rijeke i Splita even. Metkovića prema plovidbenom redu, koji je pridružen pogodbi. Društvo je prema pogodbi bilo obvezano, da u prvom redu prevozi robu odredjenu od oblasti i njezinih organa za aprovizaciju pučanstva u Dalmaciji i da pri tome računa vozarinu po normalnoj tarifi uz 15% dodatka, što je bilo za 35% cijenije, nego za robu privatnika, kojim je onda prevozna tarifa bila povišena za 50%.

Kada ne bi za prevoz robe, što bi stigla na Rijeku, bio dostatan jedan parobrod, društvo se je obvezalo, da će opremiti svom mogućom žurnošću pridošlu robu sa izvanrednim parobrodima u broju potrebitom, da se preveze sva roba kroz nedjelju dana u odredjene luke.

Namjesništvo se je sa svoje strane obvezalo da će dati prevoziti isključivo putem rečene pruge, svu robu, koja stigne na Rijeku od ratnoga žitnoga zavoda, a uz to je zajamčilo društvu u ime centrale ratnoga žitnoga zavoda, da će mu za svaki parobrod što bi radi mina ili koje druge ratne pogibelji propao ili bio poharan, namiriti štetu, što se utvrdi procjenom do iznosa od Kr. 100.000.

Koncem 1915 obratila su se parobrodarska društva «Dalmatia» i dubrovačko parobrodarsko društvo namjesništvu molbom, da bi i njihovi parobrodi koji su megutim bili stavljani u službu, bili upotrebljeni za prevoz hrane u Dalmaciju.

Namjesništvo je izjavilo, da nema ništa protivno, da se pogodba sklopljena sa ugar. Hrvat. parobr. društvom protegne i na njihove parobrode, te ih uputilo, da se u tu svrhu sporazume sa ugar. Hrvat. parobr. društvom glede podjele opreme robe u Dalmaciju.

I zbilja odmah početkom 1916 došlo je do sporazuma izmiegju spomenutih triju društava, te je izmiegju njih s jedne strane a ratnoga žitnoga zavoda u Beču s druge strane bio sklopljen ugovor. Do ovom su ugovoru spomenuta društva bila dužna, da tri četvrtine brodskog prostora nakrcaju robom ratnoga žitnoga zavoda ili monopoliziranim šećerom, a za ovu im je svrhu bila povišena jamčevina od stotinu na dvjesto hiljada kruna.

I ako su uslijed poskupljenja ugljena i svih ostalih potrebitina bili povišani dodatci na normalnim prevoznim cijenama, to je uvijek roba žitnoga zavoda dobivala za 35% cijeniji prevoz nego privatnici.

Iz toga se vidi, da su ugovori bili sklopljeni u prvom redu jedino u namjeri da se osigura prevoz živeži u Dalmaciju i baš u ono doba kada je bila najveća potreba i uz vrlo povoljne uvjete.

DALMATINSKE VIJESTI

Imenovanja.

Pošanski oficijali Eugen Medin u Spljetu, Mate Santic u Spljetu, Grgur Mikulić u Zadru, Josip Medin u Zadru, Ernest Budrovich u Spljetu, Marko Curir u Dubrovniku, Josip Gandini u Gružu, Hugo Tebaldi u Sinju, Antun vit. Cvitković u Dubrovniku, Milivoj Vukasović u Kotoru, Stjepan Secco u Visu, Romuald Seifert u Zadru, Antun Vrbnjak u Sinju, Mihovil Bajd u Zadru, Ivan Depolo u Gružu, Marin Tadin u Dubrovniku, Jakov Musel u Spljetu, Aristid Curir u Sinju, Filip Bončić u Spljetu, i Dušan

Stazić u Šibeniku imenovani su višim poštanskim oficijalima II. razreda.

Pošanski pomoćnici Antun Brangolica u Dubrovniku, Vjekoslav Berković u Zadru, Josip Domić u Spljetu, Marijan Križanac u Dubrovniku, Andrija Korlaet u Gružu i Marko Gazzari u Metkoviću imenovani su poštanskim oficijalima.

Imenovani su poštanskim oficijalima još ovi poštanski pomoćnici: Eduard Sascor, Andrija Jedlowski u Zadru i Ivan Kozina u Spljetu.

Zabava u Blažeković-Parku.

U nedjelju bila je u «Blažeković-Parku» dobrotvorna zabava na korist Zaklade Cesara i Kralja Karla za ratne invalide, udovice i siročad. Bila je lijepa pučka zabava; megu bujnim zelenilom parka vrvio silan svijet. Pored gospođe i gosposgija gragianstva, višeg i nižeg i činovništva i časništva, bilo je tu naroda svake ruke, koji se skladno i veselo zabavljao.

Odbor, koji se toliko zauzeo za priregjenje ove zabave, može da bude zadovoljan lijepim uspjehom. U naročitim paviljonima prodavale se razne jakonije i duhan. U paviljonima i okolo njih bile su zaposlene, bez prestanka, susretljive, ljubezljive i brižljive u vršenju svog zadatka, mnoge gosposgije i gosposgije.

Svirala je glazba c. i k. mornarice i općinska glazba, te je cijelo poslije pođne i do kasne večeri zabavljala publiku odabranim komadima.

Zabava je ispala na potpuno opće zadovoljstvo.

Nađomjestak i dodatak duhana, predmet je monopola.

Polag objave 1. o. m. br. 37579 financ. ministarstva, počev od 1. lipnja 1918 svi će se dijelovi biljaka, koji služe, bilo sami ili pomiješani duhanom ili drugim tvarima, kao obična duhanska uporaba, smatrati predmetom monopola.

Bez dozvole je dakle vlasti duhanskog monopola zabranjeno:

1. Proizvođenje (sagjenje, gojenje, sakupljanje) svih onih predmeta naznačenih u § 416 br. 5, 6 i 7 carin. i monopolskog reda, ako su ti dijelovi biljke odredjeni za uporabu kao nađomjestak duhanu; 2. ono u § 419 br. 2, 3 i 4 car. monop. reda označeno priregivanje, ako dijelovi biljaka služe za prirediti ili preinaciti nađomjestak za duhan.

3. Saobraćaj (prodavanje, uvoz, prevoz) sa takvim proizvodima.

Neće biti zapreke pojedinim osobama brati, sakupljati i čuvati dijelove biljaka i slične za svrhe napravljanja nađomjestka za duhan u primjerenom opsegu vlastite potrebe.

Ođ 15. lipnja 1918 zabranjena je prodaja svakovrsnog duhanskog nađomjestka privatnog izvoza.

Prekršaji ovih odredaba kaznit će se kao prekršaji protiv propisa duhana.

Počev od 15. lipnja 1918, duhanska će režija metnuti na prodaju svoj vlastiti proizvod nađomjestka duhana, pod imenom «Kriegsmischung» u paketićima od 25 grama a uz cijenu za potrošače od 14 helera za svaki paketić. Ovi će se paketići moći prodavati, ođ onih koji budu imali dozvolu zato, a i bez teškere za duhan. Taj se nađomjestak neće za sada dati na prodaju u svim trafikama duhana; najprije će se dati neodvisnim trafikama u većim gradovima.

La festa delle Pentecoste.

Il giorno delle Pentecoste S. E. mons. Arcivescovo dr. Pulisich pontificò nella Basilica Metropolitana e vi tenne un'omelia, molto notevole, in cui trattò dei mali morali, che nella tristizia dell'ora presente viepiù inciprigniscono le piaghe onde sanguina l'umanità. Prese le mosse dalla festa commemorativa la discesa dello Spirito Santo: spirito di verità, permanente nel mondo, di quella verità che illumina l'intelletto e combatte le passioni dell'uomo e che perciò viene trascurata o misconosciuta dai tanti cristiani di nome pagani di fatto, — onde il pervertimento delle menti e la corruzione dei cuori — passò a porre in luce i tristi frutti che questo pervertimento oggi matura, e lo fece con analisi acuta, con bella evidenza di immagini. Dimostrò come vittime di questo pervertimento, siano state la scienza, l'arte, la politica, le famiglie, i costumi e fin la pace dei popoli; onde noi attraverso questa crisi terribile, che farà epoca nella storia delle aberrazioni umane, degli eccidii sociali. Stigmatizzò i prodotti più esosi dell'interesse e dell'egoismo contemporaneo, il desiderio del godimento proprio e la gelosia del godimento altrui, la voglia dei subiti guadagni, la brama invidiosa di strarichire anche a prezzo dell'onore e dell'onestà, e lo strozzinaggio spietato, esercitato a rovina del povero e del debole, con le armi della bugia, della frode e dell'inganno. La guerra — concluse — ha trovato le intelligenze pervertite da tante massime immorali, e perciò gli uomini sono diventati più scettici e più inumani, più egoisti e ricalcitranti alla verità e dimentichi di Dio. Soltanto il ritorno alla verità, il ritorno a Dio salveranno l'umanità. La bellissima omelia di Mons. Arcivescovo destò nell'uditorio largo consentimento di approvazione ed ammirazione.

Sala della Filarmonica.

La sala della Filarmonica non avrebbe potuto contenere maggior pubblico di quello che vi si raccolse sabato sera pel primo concerto del pianista e musicista ceco Jaroslav Jeremias e della cantante del teatro nazionale di Praga signora Borova Valouška. Il sig. Jeremias è un artista serio, che ha dei numeri eccellenti tanto come musicista quanto come pianista. È un esecutore fine, onesto, persuadente, che coll'elasticità del tocco, colla studiata distribuzione dei colori e coll'equilibrio della forza sa dare ad ogni pezzo una fisionomia, un significato, sempre avendo presente il carattere, lo stile, le particolari intenzioni del componimento. Sino dal primo numero: il valzer in C. mol. di Chopin egli ci diede la misura del suo valore, e la consolidò nei pezzi successivi. La sua ballata «Cuore di madre» piacque per la dignità dei concetti, l'aristocrazia della forma. Le approvazioni calorose ed i rallegramenti ch'ebbe anche dai più difficili tra i suoi uditori sono stati l'espressione di un giudizio sincero, di cui il chiaro pianista può vivamente compiacersi.

La signora Valouška ha una potente voce di contralto, timbrata, di considerevole estensione, educata a buona scuola. Nell'aria «Mortal cosa son io» del Monteverde, nel sublime arioso di Fides nel

«Profeta» di Meyerbeer, pieno di soavità e di tenerezza, nel grande recitativo di «Dalila» nell'opera del Saint Saens, irto di difficoltà tecniche, strappò al pubblico vivissimi applausi, che raddoppiarono di calore durante la seconda parte del concerto dedicata ad autori cehi, e che fu una vera rivelazione, grabitissima a tutti gli amanti della buona musica. Il concerto si è ripetuto lunedì sera con pari successo.

Potres. Štete od potresa.

Pišu nam iz Stankovaca, 16. maja. Julnos u 2 sata bio je ojači potres. Kojim je pravcem prošao, nije se zamjetilo, pošto je svak spavao. Neke su staje oštećene, a Moriću Petru iz Crljenika bi srušena staja i poubijano i ranjeno došta blaga.

Crveni Križ — Croce Rossa.

Kasandrić Petar c. k. namj. rač. asistent da počasti uspomenu blagopog. gosp. Jelene ud. Kričich kr. 5.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izveštaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 21. Službeno se javlja:

21. maja 1918.

Talijansko bojište:

Na talijanskoj fronti obostrana izvidnička djelatnost dovela je više puta do bojeva.

Jugoistočno od Mori odjeljci ugarske pješačije zagoniše se u noći prije Duhova u neprijateljske pozicije. Kod Lopploskog jezera, kod Asiaga i na brdu Sasso Rosso talijanske patrolne bjehu odbijene. Kod Fenara ojak neprijateljski izvidnički odjeljci bjehu protuduarom uzbijeni.

Kod Capo Sila Talijanci nam oteše jedan predstražni opkop.

C. i k. letjeljčka satnija br. 14 oborila je dana 19. maja četiri neprijateljske tetjelice, koje mahom padoše na naše zemljište.

Doglavica generalnog štaba.

Izveštaj njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 21. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan 21. maja 1918.

Zapadno bojište:

Brdo Kimmel bilo je jučer iznova ciljem neprijateljskih napada, koji su krvavo svršili. Na fronti pred Dranoutre vrlo jaki boj vatrom pripremi pješačke napade, čiji glavni udar bio je uperen protiv brda Kimmela i njegovih zapadnih padina. Francuske čete, sprijeda uložene, udariše u više valova; ali jakost naše pješačke i artiljerijske vatre prinudi ih da se sa najtežim gubicima povrate natrag. Lokalne provale neprijateljeve u zonu naših jama bjehu protuduarima osujećene.

Istočno od Lokera preostade još jedno francusko gnijezdo. Donovljeni neprijateljski napad na večer iz Lokera i noćni djelimični zagoni sjevero-istočno od Lokera bjehu odbijeni.

Na južnim bojnim frontama dan je protekao sarazmjerno mirno.

Tri zadnja dana oboreno je hicima 59 neprijateljskih letjelica i tri zauzdana balona.

Prvi general. kvartirmajstor Ludendorff.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA 21. Si comunica ufficialmente:

21 maggio 1918.

Teatro della guerra italiano:

Sul fronte italiano l'attività di ricognizione spiegata da ambo le parti condusse a ripetute azioni combattive.

A sud est di Mori, la notte avanti la domenica delle Pentecoste, riparti di fanteria ungherese si spinsero innanzi nelle posizioni nemiche. Sul lago di Loppio, presso Asiago, sul Monte Sasso Rosso vennero respinte alcune pattuglie italiane. Presso Fener, con una contropunta, vennero messi in rotta più forti riparti nemici di ricognizione.

Dresso Capo Sile gli Italiani ci strapparono un fossato degli avamposti.

L'i. e r. compagnia aviatori N. o 14 ha abbattuto il 19 maggio 4 velivoli nemici, che calarono tutti sul nostro terreno.

Il capo dello stato maggiore generale.

Bollettino del grande quartiere generale germanico.

BERLINO, 21. Il Wolff-Bureau comunica:

Grande quartiere generale, 21. maggio 1918.

Teatro della guerra occidentale:

Il monte Kimmel fu anche ieri meta di un vigoroso attacco nemico, che fallì sanguinosamente. Sul fronte di Dranoutre una fortissima lotta di artiglieria preludì agli attacchi della fanteria, il cui urto principale era diretto contro il monte Kimmel ed il suo versante occidentale. In parecchi scaglioni irruperò le truppe francesi impregnate sul davanti; però dalla forza del nostro fuoco di fanteria e dell'artiglieria furono costrette, con gravissime perdite, a dar volta. Irruzioni locali del nemico nella nostra zona di esteri, furono riparate mediante contropunte.

Ad est di Loker è rimasto indietro ancora un nucleo di Francesi. Un attacco nemico rinnovato alla sera da Locker, nonché spinte parziali notturne a nord-est di Locker furono respinte. Sui fronti di combattimento meridionali la giornata trascorse relativamente tranquilla.

Negli ultimi tre giorni furono fatti precipitare 59 velivoli nemici e 3 palloni frenati.

Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

D. KASANDRIC odgovorni urednik.

Tiskarnica c. k. dalmatinskog namjesništva.